

POSTANOWIENIE

Dnia 30 sierpnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania J. W. prowadzącego działalność pod firmą: Z.
przeciwko
Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Z.
z udziałem zainteresowanych: K. C., J. D., K. D. i J. D.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym i podstawę wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 30 sierpnia 2022 r.,
skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z dnia 17 marca 2021 r., sygn. akt III AUa 1745/19,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od J. W. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. kwotę 960,00 (dziewięćset sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 czerwca 2019 r. (sygn. akt X U 185/19) Sąd Okręgowy w Katowicach X Wydział Ubezpieczeń Społecznych, oddalił odwołania J. W., prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Z. w B., od pięciu decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. z dnia 29 listopada 2018 r. stwierdzających, że ubezpieczeni podlegają, jako zleceniobiorcy u płatnika składek J. W. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu: K.

C. od 1 listopada 2014 r. do 31 marca 2015 r., od 1 kwietnia 2015 r. do 31 maja 2015 r., od 1 czerwca 2015 r. do 31 sierpnia 2015 r., od 1 września 2015 r. do 31 października 2015 r., od 1 listopada 2015 r. do 31 marca 2016 r., od 1 kwietnia 2016 r. do 31 października 2016 r., od 1 listopada 2016 r. do 31 grudnia 2016 r., H. D. od 1 listopada 2014 r. do 31 marca 2015 r., od 1 kwietnia 2015 r. do 31 maja 2015 r., od 1 czerwca 2015 r. do 31 sierpnia 2015 r., od 1 września 2015 r. do 31 października 2015 r., od 1 listopada 2015 r. do 31 marca 2016 r., od 1 kwietnia 2016 r. do 31 października 2016 r., od 1 listopada 2016 r. do 31 grudnia 2016 r., K. D. od 2 do 27 listopada 2014 r., J. D. od 1 listopada 2014 r. do 31 marca 2015 r., od 1 kwietnia 2015 r. do 31 października 2015 r., od 1 listopada 2015 r. do 31 marca 2016 r., od 1 kwietnia 2016 r. do 31 października 2016 r., od 1 listopada 2016 r. do 31 grudnia 2016 r., J. O. od 9 września 2015 r. do 31 października 2015 r., od 1 listopada 2015 r. do 31 marca 2016 r., od 1 kwietnia 2016 r. do 31 października 2016 r., od 1 listopada 2016 r. do 31 grudnia 2016 r. i określających podstawę wymiaru składek w tych okresach na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne, a w punkcie 2 zasądził od odwołującego na rzecz organu rentowego kwotę 900 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Na skutek apelacji J. W. od powyższego wyroku Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 17 marca 2021 r. (sygn. akt III AUa 1745/19):

1. uchylił zaskarżony wyrok w punkcie 1 i 2 w części dotyczącej rozstrzygnięcia o odwołaniu odnoszącym się do podlegania ubezpieczeniom społecznym i podstawy wymiaru składek dla H. D. i przekazał sprawę w tej części do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Katowicach;
2. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 2 i zasądził od J. W. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. kwotę 720 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
3. oddalił apelację w pozostałym zakresie;
4. zasądził od J. W. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Z. kwotę 960 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

W uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia Sąd Apelacyjny w Katowicach

wskazał, że już po zamknięciu rozprawy przez sąd I instancji, ale przed wydaniem wyroku, nastąpił zgon H. D., gdyż jak wynika z informacji systemu PESEL2 - SAD – H. D. zmarł [...] 2019 r. Śmierć osoby fizycznej w trakcie procesu stanowi przeszkodę w jego kontynuowaniu i w przypadku, gdy - jak ma to miejsce w sprawie niniejszej - przedmiotem procesu są prawa i obowiązki, które przechodzą na następców prawnych, musi nastąpić zawieszenie postępowania. Nie zawieszenie postępowania i jego kontynuowanie po utracie zdolności sądowej przez stronę, bez wstąpienia w jej miejsce następców prawnych, powoduje nieważność postępowania (art. 379 pkt 2 k.p.c.), którą sąd II instancji bierze z urzędu pod uwagę (art. 378 § 1 k.p.c.). Powyższe musiało skutkować uchyleniem zaskarżonego wyroku w części dotyczącej rozstrzygnięcia w zakresie odwołania odnoszącego się do podlegania ubezpieczeniom społecznym i podstawy wymiaru składek H. D. i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania, zgodnie z normą art. 386 § 2 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c.

Pismem z dnia 26 lipca 2021 r. odwołujący się J. W. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach (sygn. akt III AUa 1745/19) co do pkt 2, 3 i 4.

We wniosku, o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał, że w niniejszej sprawie występuje istotne zagadnienie prawne wymagające jednocześnie dokonania wykładni (na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.), tj.:

1. czy wydanie przez organ rentowy (Zakład Ubezpieczeń Społecznych) decyzji ustalającej zobowiązanie do zapłaty składek na ubezpieczenie w oparciu o akta kontroli przeprowadzonej w sposób bezprawny, tj. po przekroczeniu ustawowego limitu czasu trwania kontroli, stanowi rażące naruszenie przepisów postępowania przed tym organem, a to naruszenie art. 6 k.p.a. w zw. z art. 7 Konstytucji RP, art. 7 k.p.a., art. 10 k.p.a., art. 77 k.p.a., art. 79a k.p.a., art. 80 k.p.a., art. 107 k.p.a., w myśl obowiązującego od 7 listopada 2019 r. art. 477¹⁴ § 2¹ k.p.c., a tym samym czy stanowi przesłankę do uchylenia takiej zaskarżonej decyzji i przekazania sprawy organowi do ponownego rozpoznania;
2. czy przy ocenie rażącego naruszenia przepisów postępowania przed organem w myśl obowiązującego od 7 listopada 2019 r. art. 477¹⁴ § 2¹ k.p.c.

sąd ubezpieczeń społecznych jest związany prawomocnym wyrokiem sądu administracyjnego (art. 170 p.p.s.a.) stwierdzającego bezprawność czynności kontrolnych, jako podjętych mimo skutecznego sprzeciwu przedsiębiorcy złożonego na podstawie przepisu art. 84c ust. 1. ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, czyli po przekroczeniu ustawowego limitu czasu trwania kontroli, które to czynności stanowiły podstawę materialną wydania zaskarżonej decyzji ustalającej obowiązek zapłaty składek ubezpieczeniowych przez przedsiębiorcę.

W dalszej części skargi kasacyjnej, skarżący zaskarżonemu wyrokowi, na podstawie art. 398⁴ § 1 pkt 2 w zw. z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., zarzucił naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj. przepisów art. 477^{14a} i 477¹⁴ § 2¹ k.p.c. i 170 p.p.s.a. poprzez uznanie, wbrew wyrokowi Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 8 marca w sprawie V SA/Wa 1493/18 prowadzonej przed WSA w Warszawie uchylającemu decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 26 czerwca 2018 r., że wydanie zaskarżonych decyzji o nr:

- [...]1- dot. K. C.;
- [...]2- dot. J. D.;
- [...]3- dot. K. D.;
- [...]4- dot. J. O.

na podstawie akt kontroli zgromadzonych po dopuszczonym ustawą limicie czasu trwania kontroli u przedsiębiorcy (odwołującego się), nie stanowi rażącego naruszenia przepisów postępowania, a co powinno skutkować uchyleniem przez sąd II instancji zaskarżonego wyroku oraz uchyleniem poprzedzających wyrok decyzji i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania organowi rentowemu.

W związku z powyższym, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania, rozpoznanie sprawy na rozprawie oraz o zasądzenie na rzecz odwołującego się kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm przepisanych.

Jednocześnie, w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżący wskazał, że naruszenie wskazanych w skardze przepisów,

świadczy o jej oczywistej zasadności.

Organ rentowy w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (w zw. z tym, że nie spełnione zostały przesłanki z art. 398⁹ § 1 k.p.c.), a w przypadku przyjęcia jej do rozpoznania, o oddalenie skargi kasacyjnej w całości. W przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, o wyznaczenie rozprawy w niniejszej sprawie oraz o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz ZUS w związku ze sporządzeniem i wniesieniem odpowiedzi na skargę kasacyjną oraz ewentualnymi innymi czynnościami procesowymi według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw do przyjęcia wywiedzionej w niniejszej sprawie skargi kasacyjnej.

W judykaturze wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakteru skargi kasacyjnej. Wskazano m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego, przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń, wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń, umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18, LEX nr 2508085).

W pierwszej kolejności zwrócić należy uwagę, że wniesiona do Sądu Najwyższego skarga kasacyjna podlega badaniu (na etapie przedsądu) w zakresie spełnienia przez nią warunków formalnych. Otóż zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Już przy wstępnej analizie skargi widać, że zaprezentowany przez skarżącego sposób argumentacji wniosku podważa jego zasadność. Nie można bowiem twierdzić, że skarga jest oczywiście uzasadniona - co oznacza oczywistą nieprawidłowość zaskarżonego orzeczenia, a więc niewymagającą jakichkolwiek dociekań lub analiz, a jednocześnie wskazywać na istnienie istotnego zagadnienia prawnego, tym samym wymagającego z natury rzeczy pogłębionych rozważań i sprowadzających się do konieczności dokonania wykładni wskazanych przepisów (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 17 lipca 2019 r., III CSK 148/19, LEX nr 2751796 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 577/17, LEX nr 2497710).

Doktryna i orzecznictwo stanowią, że istotnym zagadnieniem prawnym jest problem prawny, który skarżący powinien powiązać ze ściśle określonym przepisem lub zespołem przepisów (z uwzględnieniem konkretnych elementów redakcyjnych tekstu prawnego). Problem ten powinien precyzyjnie sformułować w taki sposób, który będzie odpowiadał nie tylko potrzebie wyjaśnienia go w rozpoznawanej sprawie (w okolicznościach faktycznych i prawnych danej sprawy), lecz także w innych podobnych sprawach. Zagadnienie prawne, o którym mowa w tej przesłance, musi być do tej pory nierozwiązane w judykaturze, a ponadto jego rozwiązanie przez Sąd Najwyższy musi być konieczne dla rozstrzygnięcia sprawy – być rzeczywiste. Uzasadnienie tego problemu prawnego musi zawierać stosowny wywód prawny, który poza powyższymi elementami powinien wykazać istnienie co najmniej dwóch równorzędnych możliwości rozstrzygnięcia zgłaszanego zagadnienia prawnego. Możliwe jest też wykazywanie, że mimo wyrażenia poglądu przez Sąd Najwyższy, co do określonego problemu we wcześniejszym orzecznictwie, zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Zagadnienie prawne powinno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, natomiast nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia (zob. A. Turczyn [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie procesowe. Komentarz aktualizowany*, red. O. M. Piaskowska, LEX/el. 2022, art. 398⁹ i wskazane tam orzecznictwo).

Sąd Najwyższy wskazuje na jednolity pogląd prezentowany w literaturze, stanowiący, że powołanie przez stronę skarżącą przesłanki istnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2 ww. przepisu) wymaga wskazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni, bądź jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów w podobnych stanach faktycznych, przy czym obligatoryjne jest przytoczenie sprzecznych orzeczeń (tak M. Manowska [w:] A. Adamczuk, P. Pruś, M. Radwan, M. Sieńko, E. Stefańska, M. Manowska, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Art. 1-477(16)*, wyd. IV, Warszawa 2021, art. 398⁹ i powołane tam orzecznictwo).

W ocenie Sądu Najwyższego trudno doszukać się, aby któraś z powyższych przesłanek wystąpiła na tle przedmiotowego postępowania. Z uwagi na fakt, że w sprawach o podobnym stanie faktycznym oraz takim samym stanie prawnym – jak sam wskazuje skarżący - zostały wywiedzione skargi kasacyjne, na temat których wypowiedział się już Sąd Najwyższy, brak jest konieczności ponownych szczegółowych rozważań w tym zakresie.

Sąd Najwyższy w obecnym składzie w całości podziela rozstrzygnięcie innego składu Sądu Najwyższego, które zapadło na kanwie postępowania między tymi samymi stronami (w odniesieniu do innych zainteresowanych) i o tym samym przedmiocie, w którym to Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną odwołującego się i precyzyjnie wyjaśnił wątpliwości podniesione ponownie w niniejszej sprawie (wyrok Sądu Najwyższego z 19 maja 2022 r., I USKP 130/21, niepubl.). Nie można zatem uznać, aby zaprezentowane przez skarżącego zagadnienie prawne i potrzeba wykładni przepisów prawa występowały nadal.

Zdaniem Sądu Najwyższego, brak jest również podstaw do uznania, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Sytuacja taka istnieje wtedy, gdy bez wątpienia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, lub gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione zarzuty oczywiście uzasadniają wniesiony środek zaskarżenia. W piśmiennictwie

wskazuje się, że przyczyna kasacyjna z art. 398⁹ § 1 pkt 4 odnosi się do oczywistego naruszenia prawa, polegającego na niewątpliwej sprzeczności rozstrzygnięcia z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami albo na wydaniu go w wyniku oczywiście błędnej wykładni lub niewłaściwym stosowaniu prawa, w tym np. stosowaniu nieobowiązujących przepisów czy wydaniu orzeczenia nienadającego się do wykonania. Niezbędne jest wykazanie za pomocą prawnych i faktycznych przesłanek, że w zasadniczym postępowaniu kasacyjnym skarga zostanie rozstrzygnięta na korzyść skarżącego (Zob. T. Ereciński, w: J. Gudowski, System PrProc, t. III, cz. 2, s. 984; T. Wiśniewski, w: H. Dolecki, T. Wiśniewski, Komentarz KPC, t. II, 2013, s. 248). Ciężar wykazania, że skarga kasacyjna powinna zostać przyjęta do rozpoznania spoczywa na stronie skarżącej. W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

W niniejszej sprawie nie sposób jest zająć odmiennego stanowiska od tego, wyrażonego m.in. w postanowieniach Sądu Najwyższego z: 29 czerwca 2022 r., sygn. akt I USK 482/21 (niepubl.); 16 listopada 2021 r., sygn. akt I USK 339/21 (LEX nr 3333799) czy 19 maja 2022 r., sygn. akt I USK 416/21 (niepubl.).

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c., § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265) – tj. 240,00 zł w odniesieniu do każdego z ubezpieczonych.

[as]

